

CONCURRENTIEPOSITIE NEDERLANDSE BROEDEISECTOR

Peter van Horne

In de productiekolom voor pluimveevlees neemt de vermeerderingssector een belangrijke plaats in. Als producent van broedeieren leveren de vermeerderaars het uitgangsmateriaal voor de vleeskuikenhouders. Om te komen tot een hoge gezondheidsstatus van het Nederlandse vleeskuiken is een vitale vermeerderingssector cruciaal. Dit was voor het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) aanleiding om onderzoek te laten doen naar de concurrentiekracht van de vermeerderingssector. Hierbij is vooral gekeken naar het langetermijnperspectief. Het onderzoek is uitgevoerd in samenwerking met het Praktijkonderzoek van de Animal Sciences Group (ASG). In dit artikel worden enkele onderdelen uit de studie belicht, namelijk het exportperspectief, de positie in de kolom en de kosten van (toekomstige) regelgeving.

Export

Van de totale productie aan broedeieren in 2002 werd 55% ingelegd ten behoeve van het binnenland en 18% voor levering van eendagskuikens aan het buitenland. De export van eendagskuikens is vooral gericht op Duitsland (80%). Het resterende deel van 27% werd geëxporteerd als broedei. De laatste jaren schommelde dit aandeel tussen 17% in 1999 en de genoemde 27% in 2002. De export van broedeieren is voor een belangrijk deel gericht op derde landen. Het belang van de verschillende landen kan tussen de jaren sterk fluctueren. In 2002 waren Libië, Oekraïne en Saoedi-Arabië de belangrijkste bestemmingen. Traditioneel zijn de landen in het Nabije Oosten en Midden-Oosten belangrijke bestemmingen voor Nederlandse broedeieren. De exporteurs geven aan dat de concurrentiepositie op deze markten momenteel zwak is. In het algemeen zijn de Nederlandse broedeieren van goede kwaliteit, maar het prijsniveau is te hoog. Het voordeel voor Nederland zijn de goede logistieke voorzieningen (KLM, Schiphol) waardoor snel en efficiënt broedeieren geleverd kunnen worden. Hoewel op dit moment de gevolgen van de vogelpest op een aantal markten nog voelbaar zijn, is vooral de hoge koers van de euro een belemmering bij de export. Het laatste jaar is de koers van de euro in vergelijking met de dollar met 20 tot 25% gestegen. Voor de komende jaren wordt Brazilië, naast enkele landen in Oost-Europa, als een belangrijke potentiële concurrent voor Nederland genoemd.

Positie in de kolom

Op meerdere terreinen binnen de diergezondheid begint controle en bestrijding op het vermeerderingsbedrijf om hoogwaardig uitgangsmateriaal te leveren aan de vleeskuikenhouders en vervolgens de pluimveeslachterijen. De vermeerderaar zal dus ketengericht moeten opereren. In dit kader kan de zelfstandige positie van de vermeerderaar ter discussie gesteld worden. In de ons omringende landen is het vermeerderingsbedrijf strakker geïntegreerd in de productiekolom. Uit interviews kwam veelvuldig naar voren dat de technische resultaten in het buitenland veelal beter zijn. Hierbij komt dat de vogelpestcrisis de zwakke positie van de vermeerderingssector blootgelegd heeft. Dit alles leidt dan ook tot de conclusie dat voor de vermeerderingssector gezocht moet worden naar een tussenvariant die de voordelen van het Nederlandse model (zelfstandige ondernemers) en het Amerikaanse model (volledig integratie met weinig zeggenschap voor de vermeerderaar) kunnen combineren.

Regelgeving nu en in de toekomst

De komende jaren wordt nieuwe regelgeving van kracht die gevolgen zal hebben voor de concurrentiepositie van de vermeerderingssector. Allereerst is er de verordening 'welzijnsnormen vleeskuikenouderdieren' van het Productschap Pluimvee en Eieren. De belangrijkste bepaling hierin is de minimale oppervlakenorm van 1.300 cm² per dier. Hoewel de verordening inmiddels van kracht is, gaan de oppervlakenormen pas gelden na een overgangstermijn tot juni 2008. Naar schatting een kwart van de bedrijven zal de dierbezetting moeten verlagen, waarbij de kosten kunnen oplopen tot 6.100 euro voor een volwaardig bedrijf. Door het

Ministerie van LNV is in 1996 het zogenaamde 'ingrepenbesluit' ingevoerd. Hierin wordt het verkorten van snavel verboden, evenals het verwijderen van een deel van de tenen bij hanen. Voor dieren die gehouden worden in stallen van voor 2001 geldt een overgangstermijn tot 2011. Berekeningen toonden aan dat de kosten door verminderde technische resultaten 9.400 tot 13.500 euro per bedrijf bedragen.

Met betrekking tot vermindering van de ammoniakemissie is regelgeving nog volop in ontwikkeling. De verwachting is dat, ingaande 2010, voor alle vermeerderingsbedrijven een nieuwe maximale emissiewaarde van kracht wordt. Het goedkoopste huisvestingssysteem dat voldoet aan deze eisen heeft, volgens de huidige inzichten, extra kosten voor investering en energieverbruik van 1,12 euro per dierplaats. Voor een volwaardig bedrijf is dit 11.200 euro per jaar. Het betreft een traditioneel systeem met verticale slangen in de mest. Op dit moment is dit systeem echter nog niet opgenomen in de regeling Ammoniak en Veehouderij. Ten slotte heeft de Nederlandse vermeerderaar te maken met heffingen in kader van de MG bestrijding, verzekeringspremies voor AVIPOL (bestrijding Salmonella) en de bijdrage voor het Diergezondheidsfonds. Deze kosten in het kader van de diergezondheid bedragen in 2003 voor een volwaardig bedrijf 3.756 euro. Tabel 1 geeft een overzicht van alle kosten waar een vermeerderingsbedrijf in de periode tot 2012 mee te maken krijgt.

Tabel 1 *Inkomenseffect voor een vermeerderingsbedrijf (met 10.000 hennen) als gevolg van aanvullende regelgeving (situatie 2010)*

Maatregel	Kosten per bedrijf per jaar (euro)
Verlaging stalbezetting ¹⁾	6.100
Ingrepenbesluit	9.400-13.500
Verlaging ammoniakemissie (goedkoopste systeem)	11.200
Heffingen diergezondheid ²⁾	3.800

¹⁾ naar schatting geldt die voor 25% van de bedrijven
²⁾ op basis van situatie 2003

Groepskooien

In de jaren negentig zijn 15 tot 20 bedrijven met in totaal 400.000 dierplaatsen overgeschakeld naar zogenaamde groepskooien. In dit houderijsysteem worden vleeskuikenouderdieren gehouden in grote kooien met daarin legnesten, voer- en drinkwatervoorziening en verlichting. De voordelen van dit systeem zijn de lagere ammoniakemissie en een beter stalklimaat voor mens en dier. Met de invoering van de PPE-verordening 'welzijnsnormen vleeskuikenouderdieren' is het houden van vleeskuikenouderdieren weer mogelijk onder de voorwaarde dat er minimaal 300 cm² vloeroppervlakte bedekt is met strooisel. De groepskooi kent diverse voordelen, zoals een lager voerverbruik van de dieren, meer geraapte broedeieren per opgehokte hen, een lagere arbeidsbehoefte en een lage ammoniakemissie. Als nadelen gelden de hogere investeringskosten voor de inventaris en eventueel de lagere bevruchtingsresultaten. Een economische vergelijking geeft aan dat de kostprijs per broedei circa 5% lager uitkomt in een groepskooi in vergelijking met het gangbare houderijsysteem. Het moet wel genoemd worden dat door de recente vogelpestcrisis de groepshuisvesting minder in de belangstelling staat.

Meer informatie:

Rapport 2.04.01 *Concurrentiepositie van de Nederlandse broedeisector*